

Міністерство освіти і науки України

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою

філологічного факультету

Декан проф. Борис БУНЧУК

«12» серпня 2024 року

**НАСКРІЗНА ПРОГРАМА
ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ**

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія (Українська мова та література)
Освітньо-професійна програма	«Українська мова та література»
Мова навчання	українська

Наскрізню програму практичної підготовки студентів складено на підставі «Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 08.04.93 р. № 93, «Положенням про проведення практики здобувачів вищої освіти Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича», затвердженого Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича та введеного в дію протоколом ректора № 7 від 31.08.2020 року, що відповідає освітньо-професійній програмі «Українська мова та література» першого рівня вищої освіти (бакалаврського) за спеціальністю 035 Філологія 03 Гуманітарні науки, затвердженої Вченою радою філологічного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Протокол № 9 від «24» червня 2024 р.).

Розробники програми:

Костик Василь Васильович - кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури.

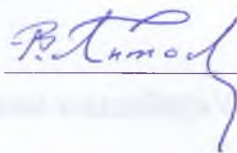
Руснак Наталія Олександрівна – доктор філологічних наук, професор кафедри сучасної української мови.

Максим'юк Оксана Василівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри сучасної української мови.

Укладач програми: **Максим'юк Оксана Василівна** – кандидат філологічних наук, доцент кафедри сучасної української мови.

Програма ухвалена вченою радою філологічного факультету
Протокол № 9 від «24» червня 2024 року.

Гарант ОП проф., д.ф.н.

Володимир АНТОФІЙЧУК

Схвалено методичною радою філологічного факультету.
Протокол № 1 від «12» серпня 2024 року.

Голова методичної ради факультету

Алла АНТОФІЙЧУК

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Наскрізна програма практики є основним навчально-методичним документом, що забезпечує комплексний підхід до організації практичної підготовки, системність, безперервність та послідовність змісту й завдань навчальних і виробничих практик ступеня вищої освіти бакалавр спеціальності 035 Філології спеціалізації 035.01 Українська мова та література освітньої програми «Українська мова та література».

Наскрізна програма практичної підготовки складена на основі освітньо-професійної програми (Пр. № 9 від 24.06.2024 р. Вченої ради філологічного факультету ЧНУ) та відповідає стандартам вищої освіти спеціальності 035 Філологія, а також навчального плану спеціальності 035.01 Філологія (українська мова і література)» освітнього рівня – бакалавр.

Практика посідає важливе місце в навчально-професійній підготовці студентів – майбутніх фахівців. Проходження практики здійснюється в умовах, які максимально відтворюють ситуацію професійної діяльності. Це один із важливих етапів навчання студентів, на якому забезпечується практична реалізація здобутих теоретичних знань, набутих загальних і предметних компетентностей.

Роль і значення практики в системі підготовки майбутніх фахівців полягає в тому, що в саме процесі практичної роботи відбувається професійне становлення студентів, підвищується мотивація до опанування фахових дисциплін, формується особистість фахівця у своїй галузі знань, здатна самостійно вибудовувати стратегію власного професійного розвитку. Адже під час проходження практики студенти мають змогу застосувати здобуті знання, набуті вміння й навички в реальних умовах, системно й цілісно аналізуючи перебіг і результати власної діяльності. У такий спосіб закладаються основи формування індивідуальної педагогічної майстерності майбутніх фахівців, розвивається критичне мислення та креативне ставлення до професійної діяльності

Мета практичної підготовки студентів полягає в узагальненні та структуруванні усіх етапів професійної підготовки майбутніх фахівців філологічної галузі: формування стійкого професійного інтересу до обраної спеціальності, ознайомлення зі специфікою і змістом роботи в різних закладах загальної середньої освіти та створення уявлень про спеціальність «філологія» як сфери майбутньої діяльності та утвердження професійних умінь і навичок учителя-філолога.

Основні **завдання** практичної підготовки:

- поглибити й розширити теоретичні знання студентів з фахових дисциплін, орієнтувати їх на зміст та обсяг шкільних предметних курсів;
- виробляти у студентів здатність застосовувати здобуті теоретичні знання в умовах професійної діяльності;
- забезпечити реалізацію ключових і предметних компетентностей майбутніх випускників;
- формувати стійку мотивацію до оволодіння професійною діяльністю, стимулювати до постійного самовдосконалення і саморозвитку у майбутній професії;
- ознайомити зі зразками передового педагогічного досвіду з метою формування у студентів індивідуальних стратегій педагогічної самоосвіти.

Зміст наскрізної програми практики студентів філологічного факультету спеціальності 035 Філологія 035.01 Українська мова і література (освітнього рівня – бакалавр) включає програми таких етапів навчальної та виробничої практик, зокрема:

- навчальну фольклорну практику (1-й курс – 4 тижні);
- навчальну діалектологічну практику (2-й курс – 4 тижні)
- наукову практику (3-й курс – 1 д / тиждень упродовж 6 семестру);
- виробничу педагогічну практику (4-й курс, 8-й семестр (4 тижні).

Організація і керівництво практиками. Згідно з навчальним планом загальне керівництво практиками здійснюється факультетським керівником, а методичне управління забезпечується методистами – викладачами кафедр сучасної української мови, української літератури, кафедри історії та культури української мови.

Обов'язки факультетського керівника

Керівник практики від факультету готує наказ щодо проходження практики студентами факультету; заздалегідь здійснює підготовку баз практики; забезпечує проведення усіх організаційних заходів перед початком практики (інструктаж про дотримання правил техніки безпеки, етики спілкування в науковому, педагогічному та учнівському колективах, надання студентам-практикантам необхідних документів: направлення, програми практики, щоденника, індивідуального плану тощо); разом із керівниками практики від кафедр організовує і проводить настановну нараду з питань практики, на якій перед практикантами ставляться конкретні наукові або навчально-педагогічні та виховні завдання; здійснює підсумковий контроль проходження запланованої практики.

Обов'язки керівника-методиста від випускової кафедри

Керівник-методист кафедри бере участь у настановній нараді з питань практики на факультеті (перед початком практики) і в підсумковій конференції (при завершенні практики); проводить консультації з методичних питань, зокрема, вибір методів навчання, аналіз і шляхи подолання труднощів при підготовці занять, помилок і невдач при їх проведенні, організації роботи з учнівським або студентським колективом; перевіряє конспекти занять; відвідує усі заняття студентів-практикантів (уроки, практичні заняття, лекції тощо), бере участь у їх обговоренні, оцінює і виставляє відповідний бал у залікову відомість проходження практики; спільно з іншими керівниками узгоджує підсумкову оцінку.

Обов'язки студента-практиканта

Студент-практикант зобов'язаний розпочати й завершити практику у визначений термін; дотримуватись правил внутрішнього розпорядку; якісно виконувати роботу, передбачену програмою практики; згідно з вимогами передбаченої практики підготувати усі необхідні звітні документи.

Бази практик

Начальні практики (фольклорна та діалектологічна) можуть проходити за місцем проживання студентів, де вони збирають та узагальнюють матеріал відповідно до отриманих завдань і питальників.

Базами проходження педагогічних практик студентів-бакалаврів можуть бути заклади загальної середньої освіти, школи з поглибленим вивченням окремих предметів, гімназії, ліцеї або середні спеціальні навчальні заклади III рівня акредитації. Вимоги до бази практики:

- відповідна матеріальна база, необхідна для проведення педагогічної практики та кількість середніх класів;
- рівень освіти та розвитку учнів середніх класів, який відповідає вимогам Державного стандарту;
- забезпечення викладання предметів вчителями першої й вищої категорій;
- згода адміністрації й педагогічного колективу на проходження практики студентів у визначений термін.

Зауваження: У випадку дистанційного навчання, на період карантину, воєнного стану практична підготовка студентів може здійснюватися в змішаному форматі в терміни, що визначені навчальними планами та з урахуванням особливостей змішаного / дистанційного навчання.

Структура наскрізної програми практики

Структуру наскрізної програми практики студентів спеціальності «035 Філологія 035.01 Українська мова і література» складають програми навчальної та виробничих практик, основні компоненти яких представлені у таблиці.

Види практик	Освітній рівень	Курс	Семестр	Тижднів	Кількість годин		Форми контролю
					Кредитів ECTS	Всього год.	
I. Навчальна практика							
1. Фольклорна практика	Бакалавр	I	2	4	4	120	захист
2. Діалектологічна практика	Бакалавр	II	4	4	4	120	захист
II. Виробничі практики							
1. Наукова практика	Бакалавр	III	6	1 д/тиждень	6	180	захист
2. Педагогічна практика	Бакалавр	IV	8	4	6	180	захист

Результати навчання

1. Навчальні практики

Фольклорна практика Діалектологічна практика	
Загальні компетентності	ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 4. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
Фахові компетентності	ФК 2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні. ФК 4. Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди української мови, описувати соціолінгвальну ситуацію. ФК 7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації). ФК 10. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний (залежно від обраної спеціалізації) аналіз текстів різних стилів і жанрів. ФК 14. Здатність володіти мовно-комунікативними компетенціями (лінгвістичною, предметною, прагматичною, технологічною).
Програмні результати навчання	ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземними мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації. ПРН 3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти. ПРН 5. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо. ПРН 8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мов і літератур, що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності. ПРН 9. Характеризувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчаються(ється), описувати соціолінгвальну ситуацію. ПРН 11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами. ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють. ПРН 13. Аналізувати й інтерпретувати твори української та зарубіжної художньої літератури й усної народної творчості, визначати їхню специфіку й місце в літературному процесі (відповідно до обраної спеціалізації). ПРН 14. Використовувати мови, які передбачені програмою для вивчення, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя. ПРН 15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів. ПРН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати мовні, літературні, фольклорні явища й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

2. Виробничі практики

Наукова практика	
Загальні компетентності	ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 4. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК 13. Здатність проведення досліджень на належному рівні.
Фахові компетентності	ФК 1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ. ФК 6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати українську мову, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя. ФК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань. ФК 9. Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами. ФК 11. Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення. ФК 13. Здатність розуміти лінгвістику як особливу науку, що вивчає структуру і функціонування мови; володіти знаннями з усіх галузей мовознавства, історії української мови та сучасної української мови; ФК 14. Здатність володіти мовнокомунікативними компетенціями (лінгвістичною, предметною, прагматичною, технологічною). ФК 15. Здатність вільно оперувати основними поняттями, концепціями і фактами сучасної літературознавчої науки.
Програмні результати навчання	ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземними мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації. ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати. ПРН 3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти. ПРН 5. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо. ПРН 6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності. ПРН 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів. ПРН 11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами. ПРН 14. Використовувати мови, які передбачені програмою для вивчення, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.

	ПРН16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності. ПРН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати мовні, літературні, фольклорні явища й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання. ПРН 19. Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології.
Виробнича педагогічна практика	
Загальні компетентності	ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 4. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК 8. Здатність працювати в команді та автономно. ЗК 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
Фахові компетентності	ФК 2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні. ФК 5. Здатність використовувати в професійній діяльності системні знання про основні періоди розвитку літератури, що вивчається, від давнини до XXI століття, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища, а також знання про тенденції розвитку світового літературного процесу та української літератури. ФК 6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати українську мову, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя. ФК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань. ФК 10. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний (залежно від обраної спеціалізації) аналіз текстів різних стилів і жанрів. ФК 11. Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення. ФК 13. Здатність розуміти лінгвістику як особливу науку, що вивчає структуру і функціонування мови; володіти знаннями з усіх галузей мовознавства, історії української мови та сучасної української мови; ФК 14. Здатність володіти мовнокомунікативними компетенціями (лінгвістичною, предметною, прагматичною, технологічною); ФК 15. Здатність вільно оперувати основними поняттями, концепціями і фактами сучасної літературознавчої науки.
Програмні результати навчання	ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземними мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації. ПРН 3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти. ПРН 5. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо. ПРН 6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.

	ПРН 8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мов і літератур, що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності. ПРН 14. Використовувати мови, які передбачені програмою для вивчення, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв’язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя. ПРН16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності. ПРН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати мовні, літературні, фольклорні явища й використовувати їх для розв’язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання. ПРН 18. Мати навички управління комплексними діями або проектами при розв’язанні складних проблем у професійній діяльності в галузі обраної філологічної спеціалізації та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах. ПРН 20. Знати методiku планування навчально-виховного процесу в закладах середньої освіти, опанувати сучасні технології методичного забезпечення на уроках української мови та літератури, враховувати психолого-педагогічні основи навчального процесу в школі та специфіку професійної викладацької діяльності.
--	---

Дидактичні карти навчальних дисциплін

Фольклорна практика
Змістовий модуль 1. <i>Запис фольклорних матеріалів</i>
Тема 1. Фольклорна практика як навчальний предмет. Тема 2. Історія обстежуваного населеного пункту. Визначення респондентів. Запис народної лірики (календарно-обрядової, родинно-обрядової). Тема 3. Балади. Ліричні пісні. Тема 4. Запис обряду весілля, „Кози”, „Маланки”. Фіксація легенд, переказів, казок, народних оповідань.
Змістовий модуль 2. <i>Класифікація, опрацювання та впорядкування фольклорних матеріалів</i>
Тема 1. Класифікація текстів. Тема 2. Міжжанрові утворення. Специфіка виконання. Вікові групи. Склад виконавців. Тема 3. Опрацювання фольклорних матеріалів. Тема 4. Текстове відтворення на папері. Виготовлення (чи складання) паспорта фольклорного твору. Оформлення матеріалів.
Діалектологічна практика
1. Записати 40 текстів народно-поетичної творчості (повних текстів календарно-обрядової або родинно-обрядової поезії, ліричних пісень, легенд та переказів, казок, народних оповідань тощо) 2. Записати 25 діалектизмів, визначивши їх тип (ФД – фонетичний діалектизм, СД – словотвірний діалектизм, ЛД – лексичний діалектизм). Тлумачення діалектизмів подають самі діалектоносії (як пояснив мовець, так студент повинен записати). Діалектизми та їх тлумачення відтворити орфографічним варіантом (як чує, так записує, наголошений голосний позначаємо великою літерою). Напр.: <i>ПиндИти</i> (ЛД) – <i>ну це доганяти, хтос кікає, а ти доганяєш, ну шоб він утік, не обов’язково, шоб йго піймав, ну переслідувати. Кікати</i> (ФД) – <i>тікати</i>.

Або 2. Записати лексику, пов'язану з певним ремеслом чи господарською діяльністю (напр., лозоплетінням, видобуванням каменю, піску, вирощуванням помідорів, яблук тощо). Записати 25 мовних одиниць (слів, словосполучень) – пояснити їх літературною мовою.

3. Записати фразеологізми, прислів'я, приказки, віншування, замовляння, загадки, лічилки, народні молитви, які побутують у говірці (діалектне мовлення відтворено орфографічним варіантом).

4. Записати 5 діалектних текстів (зразки діалектного мовлення). Добре, якщо в діалектних текстах містяться фольклорні тексти (напр., в розповіді про весілля – весільні пісні, в розповіді про Різдво – колядки тощо). Розповіді діалектоносіїв (діалектні тексти) записати на цифрові носії (аудіозаписи або відеозаписи) (здати диск із аудіозаписами), розшифрувати їх, тобто відтворити діалектні записи у орфографічному варіанті, роздрукувати їх (здати диск із орфографічним варіантом діалектного мовлення), тобто необхідно здати 2 диски (або флешку). Діалектні тексти на будь-яку тему: про своє життя, випадок у селі, про колективізацію, голод, про ремесла, господарську діяльність, про звичаї, обряди (Великдень, Різдво, храмове свято, весілля, похорон, народження дитини) тощо. Діалектоносії повинні бути старшого віку, добре володіти говірковим мовленням. Діалектні тексти повинні бути розлогими.

Кожен текст повинен бути паспортизованим, напр.: *Записано від Ткачук Марії Степанівни, 1938 р.н., закінчила 4 класи середньої школи, мешканки с. Лужани Кіцманського р-ну Чернівецької обл.*

Один текст записати в орфографічному варіанті та в транскрипції. Виписати фонетичні діалектизми, лексичні діалектизми (власне лексичні, семантичні, етнографізми), морфологічні діалектизми, синтаксичні діалектизми.

Отже, у папці (матеріалах діалектологічної практики) у друкованому варіанті повинні бути діалектизми з поясненнями; народні фразеологізми, прислів'я, замовляння, загадки, лічилки, народні молитви; діалектні тексти; 2 диски (аудіозаписи та надруковані тексти).

Наукова практика

Випускова кафедра	Форми й методи організації діяльності студентів-практикантів
Кафедра сучасної української мови	1. Вивчення наукової та методичної літератури для вдосконалення наукової роботи. 2. Складання індивідуального плану наукового дослідження з розгорнутим визначенням конкретної мети, завдань та етапів наукового проекту. 3. Визначення актуальності, наукової новизни, теоретичного та практичного значення своєї курсової роботи. 4. Проектування необхідного унаочнення (презентації) наукової роботи. 5. Оптиміальне використання традиційної та сучасної наочності, новітніх інформаційних технологій для представлення наукового проекту на захисті. 6. Визначення на основі методів науково-педагогічного пошуку стану певної актуальної проблеми методичного чи психолого-педагогічного характеру (спостереження, тестування, експеримент). 7. Виконання індивідуальних дослідницьких завдань (збирання фактичного матеріалу для написання своєї наукової роботи). 8. Застосування адекватних методів дослідження для виконання індивідуального дослідницького завдання під час практики за обраною науковою проблематикою та якісне оформлення підсумків дослідження (реферат, науковий звіт). 9. Виступ на семінарі, участь у роботі студентської наукової конференції. Написання тез для участі в конференції. 10. Захист матеріалів практики та звіту.

Кафедра історії та культури української мови	1. Ознайомлення з документами про вищу школу та організацію в ній науково-дослідницької роботи. 2. Опрацювання наукової та навчально-методичної літератури з проблем історії та культури української мови, дотичних до проблеми наукових пошуків студента. 3. Складання індивідуального плану наукового дослідження з розгорнутим визначенням конкретної мети, завдань та етапів наукового проєкту. 4. Визначення актуальності, наукової новизни, теоретичного та практичного значення своєї курсової роботи. 5. Виконання низки конкретних індивідуальних дослідницьких завдань: • упорядкувати список літератури до курсової роботи за чинними вимогами ДСТУ 8302:2015 з додатками (не менше 30 джерел); • оформити список літератури за міжнародними стандартами (<i>References</i>) (не менше 10 джерел різного характеру); • навчитися визначати УДК відповідно до проблематики статті; • зібрати фактичний мовний матеріал та укласти його картотеку, укласти анотацію до курсової роботи; • підготувати тези для участі в студентській науковій конференції ЧНУ. 6. Опрацювати проблему методики організації та проведення наукового гуртка й підготувати одне з засідань наукового гуртка кафедри. 7. Підготувати доповідь, тези та презентацію доповіді для участі у студентській науковій конференції. 8. Підготовка та захист матеріалів наукової практики на кафедрі.
Кафедра української літератури	1. Вивчення наукової та методичної літератури для вдосконалення наукової роботи. 2. Складання індивідуального плану наукового дослідження з розгорнутим визначенням конкретної мети, завдань та етапів наукового проєкту. 3. Визначення актуальності, наукової новизни, теоретичного та практичного значення своєї курсової роботи. 4. Проєктування необхідного унаочнення (презентації) наукової роботи. 5. Оптимальне використання традиційної та сучасної наочності, новітніх інформаційних технологій для представлення наукового проєкту на захисті. 6. Визначення на основі методів науково-педагогічного пошуку стану певної актуальної проблеми методичного чи психолого-педагогічного характеру (спостереження, тестування, експеримент). 7. Виконання індивідуальних дослідницьких завдань (збирання фактичного матеріалу для написання своєї наукової роботи). 8. Застосування адекватних методів дослідження для виконання індивідуального дослідницького завдання під час практики за обраною науковою проблематикою та якісне оформлення підсумків дослідження (реферат, науковий звіт). 9. Виступ на семінарі, участь у роботі студентської наукової конференції. Написання тез для участі в конференції.

	10.Захист матеріалів практики та звіту.
Виробнича педагогічна практика	
Термін	Навчальні елементи
8 семестр	
1-й тиждень (підготовчий етап)	– участь у Настановній конференції з організації практики; - ознайомлення з Положенням про виробничу (педагогічну) практику; - знайомство з педагогічним складом колективу; – ознайомлення з нормативними документами закладу загальної середньої освіти, де організовано виробничу педагогічну практику; – складання під керівництвом учителя та керівника практики індивідуального плану роботи на час проходження практики; – ознайомлення з матеріальною базою місця практики; - ознайомлення з навчальними програмами з вивчення української мови та літератури в НУШ, за якими навчаються учні бази практики; – ознайомлення з календарно-тематичним планування уроків української мови та літератури, а також планів позакласної роботи; – спостереження за роботою досвідчених учителів ЗЗСО, за структурою та типологією їхніх уроків, за технологією підготовки й проведення уроків різних типів; - ознайомлення з планами гурткової та факультативної роботи в ЗЗСО; - спостереження за методикою застосування сучасних методів та прийомів навчання української мови та літератури на аспектих уроках та уроках розвитку зв'язного мовлення; – спостереження за роботою учнів на уроках із української мови та літератури, визначення психологічних чинників, що впливають на процес їх навчання; - вивчення матеріалу про специфіку роботи учителя з учнями з особливими потребами (врахування елементів <i>інклюзії</i>).
2–3-й тижні (організаційно-діяльнісний)	– проходження діяльнісного етапу педагогічної практики в закладі згідно з індивідуальним планом; – підготовка та проведення всіх уроків української мови та літератури за розкладом учителя; – підбір дидактичних матеріалів до проведення залікових уроків з української мови та літератури; – застосування сучасних методів і прийомів навчання на уроках української мови та літератури; - підготовка і проведення уроків із застосуванням ІКТ; – робота над розв'язанням актуальної науково-методичної проблеми, що має безпосередній стосунок до теми курсової роботи; - складання плану та проведення гурткового заняття для учнів 5-9 класів (за вибором); – взаємовідвідування занять і позааудиторних заходів, підготовлених іншими студентами-практикантами; - здійснення аналізу уроків; - складання сценарію та проведення позакласного заходу в 5-9 класах (за вибором) та його аналіз; - спостереження за класом, у якому виконував обов'язки класного керівника та написання психолого-педагогічної характеристики класу; - спостереження за поведінкою та навчанням учнів на уроках та написання психолого-педагогічної характеристики учня; – добір завдань для самостійної та індивідуальної роботи з української мови та літератури для учнів з особливими потребами; - проведення щотижневої години класного керівника;

	– участь у нарадах, педрадах та батьківських зборах; – проведення залікових уроків з української мови та літератури та їх аналіз; – проведення та перевірка самостійних робіт учнів; – проведення виховної бесіди профорієнтаційного спрямування.
1-й тиждень після практики (підсумковий етап)	– підготовка звітних матеріалів за підсумками виробничої педагогічної практики; – підготовка та подання звітної документації керівникові практики для оцінювання; – захист матеріалів педагогічної практики на підсумковій конференції або засіданні «круглого столу» на філологічному факультеті або кафедрі.

У п'ятиденний термін після закінчення практики студент зобов'язаний подати керівнику практики звітну документацію. **До обов'язкової підсумкової документації відносять:**

Фольклорна практика	
1.	Записані 40 текстів народно-поетичної творчості (повних текстів календарно-обрядової або родинно-обрядової поезії, ліричних пісень, легенд та переказів, казок, народних оповідань тощо) за зразком:
Основні рекомендації щодо записування фольклорних текстів	
1.	Ознайомитися із поширеними фольклорними творами, що побутують в обстежуваній місцевості, а також із особливостями проживання і праці її мешканців. Вивчити тамтешню говірку. Розпитати про найкращих виконавців / оповідачів пісень, творів.
2.	Якомога швидше встановити довірливі стосунки з виконавцями. Набратися терпіння бути ввічливими при спілкуванні, виявляти повагу до творців і носіїв фольклору, щиро зацікавленість їхнім нелегким життям.
3.	Перед фіксацією текстів необхідно пояснити виконавцям мету записування творів.
4.	Фольклористу - студенту-практиканту заборонено присвоювати тексти, які записав не він або фальсифікувати тексти.
5.	Якщо практикант(ка) переписує тексти із рукописного зошита виконавця чи оповідача, то про це треба зазначити у коментарях до записів.
6.	Фольклорні твори треба записувати на звукофіксуючі пристрої (диктофон, телефон та ін.), а потім без жодних змін відтворювати текст на папері. При повторному опитуванні респондента можна вставляти пропущені місця (окремі епізоди, фрагменти), які той (та) пригадав (ла) згодом і вони важливі.
7.	Записи проводити тією мовою, якою її виконує виконавець чи оповідач. Якщо респонденти співають, розповідають румунською, молдавською, польською, німецькою чи іншими мовами, то після оригіналу подати максимально наближений переклад українською.
8.	Під час фіксації твору, поцікавитися звідки виконавцеві відомий твір, який він співає, оповідає. Насамперед у тому випадку, коли носій фольклору родом з іншої місцевості.
9.	Малозрозумілі діалектні слова потрібно розтлумачити у невеличкому словничку із поясненнями, з'ясувавши у виконавців їх значення.
10.	Описати (зафіксувати) особисту манеру виконавця творів: зміну тембру голосу, міміку, жести, окремі елементи гри-драматизації.
11.	Записувач повинен фіксувати увесь репертуар виконавця (ців): давні й нові тексти, народні й авторські, і не зважати на критерії їх наукової чи художньої вартості.
12.	Кожен зафіксований твір повинен бути паспортизований. Під час записування на електронні носії потрібно надиктувати паспорт твору на плівку.
13.	Запитання виконавцеві щодо фіксації творів потрібно ставити чіткі, аби він (вона) міг (могла) зрозуміти, що від них просять. Наприклад, не просити від виконавця, щоб він заспівав баладу чи історичну пісню, а вести мову про «пісню» чи «співанку» (бо далеко не всі респонденти мають розуміння фольклорних жанрів, не мають музичної чи вищої освіти і т. д.). Заготовлені питання треба пам'ятати аби не гаяти час. Під час сеансу записування природно виникають нові питання, до них треба бути готовому практиканту-фольклористу.
14.	Якщо матеріали виконаної практики мають додатки, то їх потрібно також паспортизувати.
Зразок паспорта фольклорного твору	
1.	Дата запису.
2.	Місце фіксації творів.
3.	Прізвище, ім'я, по батькові виконавця(виці).
4.	Рік і місце його (її) народження.
5.	Національність опитаного(ї).

6. Освіта і фах виконавця (виці).
7. Прізвище, ім'я, по батькові, навчальний заклад, факультет, спеціальність, група записувача.
Діалектологічна практика
У звітних матеріалах діалектологічної практики у друкованому варіанті повинні бути: діалектизми з поясненнями; ✓ народні фразеологізми, прислів'я, замовляння, загадки, лічилки, народні молитви; ✓ діалектні тексти; ✓ 2 електронні носії (аудіозаписи та надруковані тексти).
Наукова практика
Кафедра сучасної української мови - Індивідуальний план роботи студента. - Щоденник-звіт з наукової практики. - Бібліографія до свого наукового проєкту (курсової роботи) (30 найновіших праць). Оформлення відповідно до чинних вимог. - Представити огляд періодичних видань із досліджуваної проблеми (10 праць) з журналів „Дивослово”, „Українська мова”, „Мовознавство”, „Урок української”, зазначивши автора, назву статті та резюме. - Обґрунтування джерельної бази дослідження. - Картотека ілюстративного матеріалу. - Лінгвометодологія дослідження з обґрунтуванням (релевантність застосування тих чи тих методів до свого наукового проєкту). - Медіапрезентація наукового дослідження на електронних носіях. - Тезисне представлення своєї курсової роботи (3 сторінки). - Окреслення перспектив своєї наукової роботи. - Вивчення системи науково-дослідної роботи кафедри (семінар кафедри), можливість участі в роботі семінару. - Формулювання пропозицій, зауважень та побажань щодо організації практики. Кафедра історії та культури української мови - Студент-практикант систематично веде щоденник практики, куди записує стислу інформацію про всю проведену роботу (максимальна оцінка – 10 балів). - Упродовж практики студент виконує такі індивідуальні дослідницькі завдання: - упорядкувати список літератури до курсової роботи за чинними вимогами ДСТУ 8302:2015 з додатками (не менше 30 джерел, максимальна оцінка – 10 балів); - оформити список літератури за міжнародними стандартами (<i>References</i>) (не менше 10 джерел різного характеру, максимальна оцінка – 5 балів); - навчитися визначати УДК відповідно до проблематики статті (максимальна оцінка – 5 балів); - зібрати фактичний мовний матеріал та укласти його картотеку (максимальна оцінка – 5 балів); - укласти анотацію до курсової роботи українською та англійською мовами (максимальна оцінка – 10 балів); - підготувати доповідь, її тези та презентацію для участі в студентській науковій конференції ЧНУ (максимальна оцінка – 10 балів); - підготувати засідання наукового гуртка кафедри (максимальна оцінка – 15 балів). - До захисту студент готує і захищає розгорнутий звіт про практику (максимальна оцінка – 30 балів). Кафедра української літератури - Індивідуальний план роботи студента. - Щоденник-звіт з наукової практики. - Бібліографія до свого наукового проєкту (курсової роботи) (20 найновіших праць). Оформлення відповідно до чинних вимог.

3.	Огляд статей із досліджуваної проблеми (10 праць) з журналів "Слово і Час", "Критика", "Дивослово", "Сучасність" та збірників наукових праць, зазначивши автора, назву статті та резюме.
4.	Обґрунтування джерельної бази дослідження.
5.	Обґрунтування вибору методів дослідження.
6.	Тезисне представлення своєї курсової роботи (3 сторінки).
7.	Окреслення перспектив своєї наукової роботи.
Виробнича педагогічна практика	
2.	Щоденник психолого-педагогічних спостережень, узагальнення педагогічного досвіду вчителів;
3.	конспекти 10 обов'язкових проведених студентом уроків з української мови та 10 з української літератури;
4.	два розгорнуті конспекти залікових уроків (1 з української мови, 1 з української літератури);
5.	розробку позакласного заходу з української мови;
6.	психолого-педагогічна характеристика класу;
7.	психолого-педагогічна характеристика учня;
8.	характеристика на студента-практиканта з оцінкою вчителів-предметників від бази проходження практики (ЗЗСО) з печаткою й підписом керівника закладу;
9.	- звіт з педагогічної практики (письмовий, відеозвіт, презентація, есе тощо).

Форма підсумкового контролю: захист

Назва практики	Курс	Семестр	Форма підсумкового контролю	
Фольклорна практика	1	2	захист	диференційований залік
Діалектологічна практика	2	4	захист	диференційований залік
Наукова практика	3	4	захист	диференційований залік
Педагогічна практика Ч. П	4	8	захист	екзамен

Система контролю та оцінювання

Система контролю здійснюється на основі Положення про організацію освітнього процесу в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича

http://fmi.org.ua/files/polozh_pro_organiz_osv_procesu.pdf

Формами й методами контролю є: настановна конференція; самоконтроль студента-практиканта; виконання й оцінювання завдань практики; дистанційні та очні консультації; консультації методиста від випускової кафедри з адміністрацією закладу; підсумкова конференція.

Фольклорна практика Діалектологічна практика		
№ п/п	Зміст виконаної роботи студентом-практикантом	Максимальна кількість балів
1	Виклад та розуміння основних положень змісту матеріалів.	50
2	Презентація виконаної роботи	20
3	Захист практики	30
Загальна сума балів		100

Наукова практика		
Кафедра сучасної української мови	1. Індивідуальний план роботи студента.	5
	2. Бібліографія до свого наукового проекту (курсової роботи) (30 найновіших праць). Оформлення відповідно до чинних вимог.	10
	3. Представити огляд періодичних видань із досліджуваної проблеми (10 праць) з журналів „Дивослово”, „Українська мова”, „Мовознавство”, „Урок української”, зазначивши автора, назву статті та резюме.	10
	4. Обґрунтування джерельної бази дослідження.	10
	5. Картотека ілюстративного матеріалу.	5
	6. Лінгвометодологія дослідження з обґрунтуванням (релевантність застосування тих чи тих методів до свого наукового проекту).	5
	7. Медіапрезентація наукового дослідження на електронних носіях.	10
	8. Тезисне представлення своєї курсової роботи (3 сторінки).	10
	9. Окреслення перспектив своєї наукової роботи.	10
	10. Вивчення системи науково-дослідної роботи кафедри (семінар кафедри), можливість участі в роботі семінару.	5
	11. Формулювання пропозицій, зауважень та побажань щодо організації практики.	10
	12. Щоденник-звіт з наукової практики.	10
Загальна сума балів		100
Кафедра історії та культури української мови	1. Студент-практикант систематично веде щоденник практики, куди записує стислу інформацію про всю проведenu роботу.	10
	2. Упорядкувати список літератури до курсової роботи за чинними вимогами ДСТУ 8302:2015 з додатками.	10
	3. Оформити список літератури за міжнародними стандартами (<i>References</i>).	10
	4. Навчитися визначати УДК відповідно до проблематики статті.	5
	5. Зібрати фактичний мовний матеріал та укласти його картотеку.	5
	6. Укласти анотацію до курсової роботи українською та англійською мовами.	10
	7. Підготувати доповідь, її тези та презентацію для участі в студентській науковій конференції ЧНУ	15
	8. Підготувати засідання наукового гуртка кафедри.	15
	9. До захисту студент готує і захищає розгорнутий звіт про практику.	30
Загальна сума балів		100
	1. Індивідуальний план роботи студента.	5

Кафедра української літератури		
	2. Щоденник-звіт з наукової практики.	10
	3. Бібліографія до свого наукового проекту (курсової роботи) (20 найновіших праць). Оформлення відповідно до чинних вимог.	10
	4. Огляд статей з досліджуваної проблеми (10 праць) з журналів "Слово і Час", "Критика", "Дивослово", "Сучасність" та збірників наукових праць, зазначивши автора, назву статті та резюме.	20
	5. Обґрунтування джерельної бази дослідження.	10
	6. Обґрунтування вибору методів дослідження.	10
	7. Тезисне представлення своєї курсової роботи (3 сторінки).	20
	8. Окреслення перспектив своєї наукової роботи.	5
	9. До захисту студент готує і захищає розгорнутий звіт про практику.	30
Загальна сума балів		100
Виробнича педагогічна практика		
№ п/п	Показники оцінювання	Максимальна кількість балів
I. Навчальна робота	Рівень проведення уроків української мови.	20
	Рівень проведення уроків української літератури.	20
	Організація і проведення позакласного заходу з фаху.	10
II. Методична робота	Надання методичної допомоги вчителю .	5
	Відвідування й аналіз уроків учителів та самоаналіз проведених залікових уроків.	5
III. Організаційно-виховна робота	Проведення виховних заходів.	10
	Профорієнтаційна робота студента.	8
IV. Підсумки практики	Оформлення звітної документації.	5
	Трудова дисципліна.	5
	Участь у роботі підсумкової конференції за результатами практики.	12
Максимальна кількість балів за 100-бальною шкалою, ECTS, за національною шкалою		100

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти оцінюються відповідно до ЄКТС та національної шкали.

Фольклорна практика Діалектологічна практика	
Оцінка «відмінно» (90–100 балів, А)	отримують студенти, які ретельно зібрали діалектний / фольклорний матеріал, виконали всі завдання, при цьому: • ґрунтовно засвоїли рекомендовані до кожної теми джерела та спеціальну літературу, вміють її використовувати для аргументації тих чи тих положень при розкритті змісту відповідної проблеми;

	• виявили поглиблене розуміння специфіки зібраного матеріалу; • вільно оперують фактологічною джерельною базою, оволоділи відповідною науковою термінологією, що передбачена при засвоєнні пропонованого курсу; • знають особливості кожного рівня української діалектної мови і рідної говірки / особливості побутування жанрів.
Оцінка «добре» (80–89 балів, В)	отримують студенти, які виконали майже всі завдання, при цьому: • виявили обізнаність та частково засвоїли рекомендовані до кожної теми джерела та спеціальну літературу; • виявили поглиблене розуміння специфіки зібраного матеріалу; • в основному засвоїли матеріал, який дає можливість узагальнювати поняття про діалектні явища / особливості побутування жанрів; • продемонстрували знання фактичного матеріалу, частково володіють відповідною науковою термінологією.
Оцінка «добре» (70–79 балів, С)	отримують студенти, які виконали половину завдань, при цьому: • виявили обізнаність та частково засвоїли рекомендовані до кожної теми джерела та спеціальну літературу; • правильно записали матеріали, зааспартизували й відповідним чином оформили; • в основному засвоїли матеріал, який дає можливість розуміти особливості української діалектної мови / особливості побутування жанрів; • продемонструвати знання фактичного матеріалу, частково володіють відповідною науковою термінологією.
Оцінка «задовільно» (60–69 балів, Д)	отримують студенти, які набрали загальну суму балів від максимальної кількості можливих, при цьому: • не повністю опанували матеріал, передбачений програмою практики, мають досить поверхневі знання щодо проблем, які визначалися; • зібраний матеріал не належним чином зааспартизований.
Оцінка «задовільно» (50–59 балів, Е)	отримують студенти, які набрали загальну суму балів від максимальної кількості можливих. При цьому: • показали фрагментарну обізнаність щодо змісту питань, передбачених програмою практики; • фрагментарно розуміються у питаннях, пов'язаних з особливостями рідної говірки / фольклорних матеріалів.
Оцінка «незадовільно» (35–49 балів, FХ)	отримують студенти, які набрали загальну суму балів від максимальної кількості можливих, при цьому: • не виконали частину завдань.
Оцінка «незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом) (1-34 бали, F)	отримують студенти, які не здали матеріалів практики.
Наукова практика	
Оцінка «відмінно» (90–100 балів, А)	отримують студенти, які: • ґрунтовно засвоїли рекомендовану та спеціальну літературу, вміють її використовувати для аргументації положень при розкритті змісту відповідної проблеми; • виявили поглиблене розуміння актуальних проблем сучасного українського мовознавства, його досягнень і перспектив;

	• вільно оперують фактологічною джерельною базою, оволоділи відповідною науковою термінологією, склали бібліографію свого наукового дослідження, мають щоденник практики; • кваліфіковано з використанням матеріалів додаткової літератури характеризували свою наукову проблему; • мають термінологічний словник та мультипрезентацію свого наукового дослідження; • тезисно представили свою курсову роботу, окреслили перспективу наукового дослідження; • обґрунтували лінгвометодологію свого наукового проекту; • представили картотеку ілюстративного матеріалу.
Оцінка «добре» (80–89 балів, В)	отримують студенти, які: • ґрунтовно засвоїли рекомендовану та спеціальну літературу, вміють її використовувати для аргументації положень при розкритті змісту відповідної проблеми; • в основному виявили розуміння актуальних проблем сучасного українського мовознавства, його досягнень і перспектив; • вільно оперують фактологічною джерельною базою, оволоділи відповідною науковою термінологією, склали бібліографію свого наукового дослідження, мають щоденник практики; • мають термінологічний словник та мультипрезентацію свого наукового дослідження; • тезисно представили свою курсову роботу, окреслили перспективу наукового дослідження; • не обґрунтували лінгвометодологію свого наукового проекту; • не представили картотеку ілюстративного матеріалу.
Оцінка «добре» (70–79 балів, С)	отримують студенти, які: • частково засвоїли рекомендовану та спеціальну літературу; • в основному виявили розуміння актуальних проблем сучасного українського мовознавства, його досягнень і перспектив; • вільно оперують фактологічною джерельною базою, оволоділи відповідною науковою термінологією, склали бібліографію свого наукового дослідження, мають щоденник практики; • мають термінологічний словник та мультипрезентацію свого наукового дослідження; • представили свою курсову роботу, окреслили перспективу наукового дослідження; • не обґрунтували лінгвометодологію свого наукового проекту; • частково представили картотеку ілюстративного матеріалу.
Оцінка «задовільно» (60–69 балів, Д)	отримують студенти, які: • не повністю засвоїли рекомендовану та спеціальну літературу; • не виявили розуміння актуальних проблем сучасного українського мовознавства, його досягнень і перспектив; • частково оперують фактологічною джерельною базою, оволоділи відповідною науковою термінологією, склали бібліографію свого наукового дослідження, мають щоденник практики; • мають термінологічного словника, наявна мультипрезентація наукового дослідження; • не окреслили перспективу наукового дослідження; • не вміли обґрунтувати лінгвометодологію свого наукового проекту;

	• частково представили картотеку ілюстративного матеріалу.
Оцінка «задовільно» (50–59 балів, E)	отримують студенти, які: • не повністю засвоїли рекомендовану та спеціальну літературу; • не виявили розуміння актуальних проблем сучасного українського мовознавства, його досягнень і перспектив; • фрагментарно оперують фактологічною джерельною базою, не оволоділи відповідною науковою термінологією, однак склали бібліографію свого наукового дослідження, мають щоденник практики; • мають термінологічного словника, відсутня мультимедіальна презентація наукового дослідження; • не окреслили перспективу наукового дослідження; • не вміли обґрунтувати лінгвометодологію свого наукового проекту; • частково представили картотеку ілюстративного матеріалу.
Оцінка «незадовільно» (35–49 балів, FX)	з можливістю повторного складання отримують студенти, які набрали загальну суму балів 35–49 від максимальної кількості можливих. При цьому: • не засвоїли рекомендовану та спеціальну літературу; • не виявили розуміння актуальних проблем сучасного українського мовознавства, його досягнень і перспектив; • фрагментарно оперують фактологічною джерельною базою, не оволоділи відповідною науковою термінологією, не склали бібліографію свого наукового дослідження, однак мають щоденник практики; • не мають термінологічного словника, відсутня мультимедіальна презентація наукового дослідження; • не вміли обґрунтувати лінгвометодологію свого наукового проекту; • частково представили картотеку ілюстративного матеріалу.
Оцінка «незадовільно» (з обов’язковим повторним курсом) (1-34 бали, F)	з обов’язковим повторним проходженням практики отримують студенти, які набрали загальну суму балів 1–34 від максимальної кількості можливих. При цьому: • не засвоїли рекомендовану та спеціальну літературу; • не виявили розуміння актуальних проблем сучасного українського мовознавства, його досягнень і перспектив; • не оперують фактологічною джерельною базою, не оволоділи відповідною науковою термінологією, не склали бібліографію свого наукового дослідження, не мають щоденник практики; • не мали термінологічного словника, відсутня мультимедіальна презентація наукового дослідження; • не вміли обґрунтувати лінгвометодологію свого наукового проекту; • не представили картотеку ілюстративного матеріалу.
Виробнича педагогічна практика	
Оцінка «відмінно» (90–100 балів, A)	ставиться за сумлінне виконання програми проходження педагогічної практики з української мови і літератури студентам, які: - одержали інструктаж на настановній конференції; - вчасно прибули до виробничої бази практики; - сумлінно виконували обов’язки студентів-практикантів; - проводили уроки на високому науково-методичному рівні; - більшість занять оцінені на «відмінно»;

	- продемонстрували вміння працювати з мовним та літературознавчим матеріалом в умовах Нової української школи; - апробували раціональні форми роботи на уроках; - застосовували ефективні методи і прийоми роботи на уроках та практичних заняттях зі студентами; - у першій половині практики в присутності одного з методистів провели заліковий захід із фаху на високому організаційному та методичному рівні; - відвідали та обговорили виховні заходи інших студентів-практикантів; - вивчили учнівський колектив; - ознайомилися з досвідом роботи вчителів-словесників навчального закладу; - якісно підготували та вчасно подали на перевірку звітну документацію з педпрактики; - на високому методичному рівні провели профорієнтаційну роботу.
Оцінка «добре» (80–89 балів, В)	ставиться за виконання програми проходження педагогічної практики студентам, які: - сумлінно виконували обов'язки студентів-практикантів; - одержали інструктаж на настановній конференції; - вчасно прибули до виробничої бази практики; - проводили уроки та заняття у ЗЗСО на достатньому науково-методичному рівні; - більшість уроків оцінені вчителями та методистами на «добре»; - намагалися апробувати раціональні форми роботи на уроках української мови і літератури, англійської мови; - застосовували ефективні методи і прийоми роботи на уроках української мови і літератури, англійської мови; - у присутності одного з методистів провели заліковий мовно-літературний захід профорієнтаційного спрямування у ЗЗСО; - відвідали та обговорили виховні заходи інших студентів-практикантів; - вивчили учнівський та студентський колективи; - ознайомилися з досвідом роботи кращих учителів-словесників навчального закладу; - на належному методичному рівні провели профорієнтаційну роботу в ЗЗСО.
Оцінка «добре» (70–79 балів, С)	ставиться за виконання програми проходження педагогічної практики студентам, які: - належно виконували обов'язки студентів-практикантів; - одержали інструктаж на настановній конференції; - вчасно прибули до виробничої бази практики; - проводили уроки та заняття у ЗЗСО на достатньому науково-методичному рівні; - більшість уроків оцінені вчителями та методистами на «добре»; - намагалися апробувати раціональні форми роботи на уроках української мови і літератури, англійської мови; - застосовували різноманітні методи і прийоми роботи на уроках української мови і літератури, англійської мови; - у присутності одного з методистів провели заліковий мовно-літературний захід профорієнтаційного спрямування у ЗЗСО; - відвідали виховні заходи інших студентів-практикантів; - вивчили учнівський колектив; - провели профорієнтаційну роботу в ЗЗСО;

	- мали незначні зауваження щодо якісного оформлення та подання на перевірку звітної документації з педпрактики.
Оцінка «задовільно» (60–69 балів, D)	ставиться за виконання програми проходження педагогічної практики студентам, які: - виконували обов'язки студентів-практикантів із зауваженнями; - присутність у навчальному закладі була епізодичною; - проводили уроки на низькому науково-методичному рівні; - більшість занять оцінені вчителями та методистами на «задовільно»; - продемонстрували слабкі вміння працювати з мовознавчим матеріалом та текстом художнього твору; - епізодично використовували різноманітні форми роботи на уроках мови та літератури; - провели заліковий позакласний захід із української мови та літератури на низькому організаційному рівні; - ігнорували взаємовідвідування; - недостатньо вивчили учнівський колектив; - були відсутніми на настановній та підсумковій конференціях; - продемонстрували низький рівень сформованості професійно-педагогічних умінь; - мають суттєві зауваження щодо якісного оформлення та подання на перевірку звітної документації з педпрактики.
Оцінка «задовільно» (50–59 балів, E)	ставиться за виконання програми проходження педагогічної практики студентам, які: - виконували обов'язки студентів-практикантів із зауваженнями; - присутність у навчальному закладі була епізодичною (у дні проведення уроків); - проводили уроки на низькому науково-методичному рівні; - більшість занять оцінені вчителями та методистами на «задовільно»; - продемонстрували слабкі вміння працювати з мовознавчим матеріалом та текстом художнього твору; - епізодично використовували різноманітні форми роботи на уроках мови та літератури; - провели заліковий позакласний захід із української мови та літератури на низькому організаційному та методичному рівні; - ігнорували взаємовідвідування; - недостатньо вивчили учнівський колектив; - були відсутніми на настановній та підсумковій конференціях; - продемонстрували низький рівень сформованості професійно-педагогічних умінь; - мають суттєві зауваження щодо якісного оформлення та подання на перевірку звітної документації з педпрактики.
Оцінка «незадовільно» (35–49 балів, FX)	студент не виконав програми педагогічної практики. При отриманні незадовільної оцінки за практику студент зобов'язаний пройти її повторно у визначений керівником і вільний від занять в університеті час.
Оцінка «незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом) (1-34 бали, F)	Здобувач вищої освіти, який не виконав програму педпрактики з поважних причин, має право на проходження практики повторно. При повторному невиконанні завдань практики студент може бути відрахований із закладу вищої освіти.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Політика щодо академічної доброчесності.

Дотримання академічної доброчесності передбачає:

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- надання достовірної інформації про результати досліджень та власну науково-педагогічну діяльність.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної й наукової діяльності.

Рекомендована література

Фольклорна практика	
Основна	1. Мушкетик Л. Фольклор українсько-угорського порубіжжя. Монографія. К.: Український письменник, 2014. 495 с. 2. Народні пісні з Волині та Поділля. <i>Записав та впорядкував Василь Сокіл.</i> Львів, 2023. 128 с. 3. Різдво та Маланка / Ідея Б. Логвиненко. К.: ГО «УКРАЇНЕР», 2022. 280 с. 4. Сенько І. М. Слухай, сину... <i>Фольклорні скарби подружжя Марії і Михайла Сеньків із Закарпатського села Келечин у записах їх сина Івана.</i> Ужгород, 2022. 396 с. 5. Співай, моя Буковино: Українські народні пісні Південної Буковини / Записали К. Смал та І. Кідешук; нотація мелодій та упорядкув. К. Смал. Бухарест. 2009. 293 с. 6. Українська фольклористична енциклопедія. <i>Керівник проекту, науковий редактор, упорядник Василь Сокіл.</i> Львів, 2018. 808 с. 7. Українська фольклористична енциклопедія: У 2-х т. Т. 1: А-Л. <i>Упорядник, науковий редактор доктор філол. наук, проф. М. К. Дмитренко.</i> К., 2018. 740 с. 8. Українська фольклористична енциклопедія: У 2-х т. Т. 2: М-Я. <i>Упорядник, науковий редактор доктор філол. наук, проф. М. К. Дмитренко.</i> К., 2020. 688 с.

	9. Українські колядки і щедрівки. <i>Зібрав та впорядкував Василь Сокіл</i>. Львів, 2022. 716 с. 10. Фольклор українців півночі Молдови: пісні та речитативи. <i>Записали, упорядкували Надія Пастух та Ольга Харчишин. Нотні транскрипції Анни Черноус, Христини Попович</i>. Львів: Інститут народознавства НАН України, 2020. 800 с.
Інтернет ресурси	1. https://www.etnolog.org.ua/ 2. https://www.nas.gov.ua/UA/Org/Pages/default.aspx?OrgID=0000288 3. https://www.facebook.com/folklore.lnu/ 4. https://uk.wikipedia.org/wiki/ 5. https://www.google.com.ua/ 6. google.com.ua/search?q=українська+фольклористична+енциклопедія&sc_a_esv=8ae7611df0134f35&sxsrf=ACQVn09GqVqg5QhnJkoiyb-I6pU36N-FQQ%3A1709581434900&source=hp&ei=eiTmZYy 7. http://labs.lnu.edu.ua/folklore-studies/fieldwork/student-folklore-fieldwork/expedition/
Діалектологічна практика	
Основна	1. Буковинські говірки: хрестоматія діалектних текстів / [уклад.: Н.О. Руснак, Н.В. Гуйванюк, В.С. Бузинська]. Чернівці : Рута, 2006. 383 с. 2. Герман К.Ф. Українські говірки Північної Буковини в історичному та лінгвогеографічному аспекті: Фонетика, фонологія. Чернівці : Рута, 1995. 391с. 3. Герман К.Ф. Атлас українських говірок Північної Буковини. Чернівці : Час, 1995. 414 с. 4. Герман К.Ф. Походження етноніма „гуцул” та топоніма „Гуцульщина”. <i>Гуцули буковинського краю : реалії. проблеми, перспективи розвитку</i>. Вишніця, 1994. С. 111–113. 5. Говори української мови : збірник текстів / [уклад.: С.Ф. Довгопол, А.М. Залеський, Н.В. Прилипко; відп. ред. Т.В. Назарова]. К. : Наук. думка, 1977. 591 с. 6. Гриценко П.Ю. Буковинський ареал як об’єкт лінгвістичного вивчення. <i>Українська мова на Буковині: матеріали Всеукр. наук. конф., присвяч. 160-річчю від дня народження Юрія Федьковича (Чернівці, 13–15 жовтня 1994 р.)</i> / відп. ред. Н.Д. Бабич. Чернівці : Рута, 1994. С. 136–139. 7. Колісник І.С. Місцева хліборобська лексика буковинських говірок. <i>Діалектологічний бюлетень</i> [відп. ред. Ф.Т. Жилко]. Вип. 8. С. 64–71. 8. Котик Л.Г. Усне діалектне мовлення північної Буковини (словозміна іменників II відміни м’якої і мішаної груп). <i>Науковий вісник Чернівецького ун-ту</i>: зб. наук. пр. Чернівці : Рута, 2001. Вип. 117–118. С. 180–186. 9. Леонова М. До характеристики говірок північних районів Буковини. <i>Наукові записки Чернівецького державного ун-ту</i>. Чернівці : ЧДУ, 1958. Т. 31. Вип. 7. С. 89–105. 10. Леонова М. Прислівник в буковинських говорах. <i>Питання історії і діалектології</i>. Львів, 1961. Кн.2, т. 42. Вип. 11. С. 92–103. 11. Леонова М.В. Спільні риси буковинських та інших говірок південно-західного наріччя. <i>Наукові записки Чернівецького державного ун-ту за 1959 рік</i>. Чернівці, 1960. С. 204–207. 12. Лимаренко В. До характеристики дієслівних форм у буковинських говірках. <i>Питання історії і діалектології</i>. Львів, 1961. Кн. 2. Т. 42. Вип. 11. С. 87–92. 13. Лук’янюк К.М. Пряма суфіксація іноземних основ і суміжні з нею у буковинських говірках. <i>Тези доп. міжвуз. ювілейної наукової конф.</i>,

	присвяч. 25-річчю возз'єднання Північної Буковини з Українською РСР. Чернівці, 1965. С. 148–150. 14. Лук'янюк К. Суфіксальний словотвір прикметників у буковинських говірках. <i>Питання історії і діалектології</i>. Львів, 1961. Кн. 2. Т. 42. Вип. 11. С. 103–118. 15. Лук'янюк К.М. Словотвір відносних прикметників у буковинських говорах. <i>Розквіт економіки і культури Радянської Буковини</i>. Львів, 1969. С. 156–160. 16. Лук'янюк К.М. Стилiстичні властивості суфікса в буковинських говірках. <i>Питання стилістики української мови в її взаємозв'язку з іншими слов'янськими мовами</i>. Чернівці, 1963. С. 97–99. 17. Недільський П.М. Власне обставини місця в буковинських говірках. <i>Актуальні питання суспільних наук, історії, філології</i>. Львів, 1974. С. 87–91. 18. Недільський П.М. Придієслівні конструкції з об'єктним значенням у буковинських говірках. <i>Структура і розвиток українських говірок на сучасному етапі: тез. доп. і повідомл. XV Республіканської діалектологічної наради</i>. Житомир, 1983. С.145–146. 19. Прилипко Н.П. Темпоральні прислівники в буковинських говірках. <i>Українська мова на Буковині: матеріали Всеукр. наук. конф., присвяч. 160-річчю від дня народження Юрія Федьковича, (Чернівці, 13–15 жовтня 1994 р.)</i>. Чернівці: Рута, 1994. С. 30–31. 20. Прокопенко В.А. Семантичні діалектизми в буковинських говірках. <i>Тези доп. XII наукової сесії Чернів. держ. ун-ту</i>. Серія філологічних наук. Чернівці, 1966. С. 3–6. 21. Прокопенко В. Назви одягу, взуття та головних уборів у буковинських говірках <i>Питання історії і діалектології</i>. Львів, 1961. Кн. 2, т. 42, вип. 11. С. 45–62. 22. Прокопенко В.А. Назви спорідненості та свояцтва в буковинських говірках. <i>Наукові записки Чернівецького держ. ун-ту</i>. Чернівці: ЧДУ, 1958. Т. 31. Вип. 7. С.139–153. 23. Руснак Н.О. Діалектний текст як об'єкт лінгвістичного дослідження. <i>Науковий вісник Чернівецького ун-ту: зб. наук. пр.</i> Чернівці, 2003. Вип. 170–171. С. 42–48. 24. Слинько І.І. Із спостережень над синтаксисом буковинських говорів. <i>Тези доповідей міжвуз. наук. конф., присвяч. 25-річчю возз'єднання Північної Буковини з УРСР</i>. Чернівці, 1965. С. 151–153. 25. Юрценюк В. З історії вивчення простих речень буковинської говірки. <i>Науковий вісник Чернівецького ун-ту: зб. наук. пр.</i> Чернівці : Рута, 2007. Вип. 321–322. С.326–334.
Інтернет ресурси	1. Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Атлас_української_мови 2. Режим доступу: petrovkabook.zakupka.com > 185609612-atlas-ukrains.. Атлас української мови. В трьох томах. 3. Режим доступу : http://nte.etnolog.org.ua/zmist/2018/N1/5. Белей Л. Русинська мова на теренах центральної Європи. 4. Режим доступу: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/24258/1/ Леся Хомчак. До функціонування надсянських говірок в умовах білінгвізму. 5. Режим доступу: http://dspace.edu.ua/native_word/wp-content/uploads/2016/04/2012-В.Грещук, В.Грещук Наддністрянський діалект у мові новел та оповідань Богдана Голода. 6. Режим доступу: http://www.volynpost.com/news/150605-vandity-karabkatysia-telebendaty-nezvychna-volynska-govirka Гвандіти, карабкатися, телебендати: незвична волинська говірка.

	7. Режим доступу: http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/bitstream/handle/123456789/229 7 Н.Коваленко. Лексика подільських говірок у «Словарі української мови» Б.Грінченка. 8. Режим доступу: https://www.nasze-slowo.pl/yak-boykayut-boyki Як «бойкают» бойки. 9. Режим доступу: https://varosh.com.ua/projects/zakarpatskyj-dialekt-shho-cze-take-yak-vin-vynyk-ta-chomu-vazhlyvo-jogo-beregty/ «Закарпатський діалект»: що це таке, як він виник та чому важливо його берегти. 10. Режим доступу: https://www.wikizero.com/uk/ Західнополіський говір. Режим доступу: https://www.wikizero.com/uk/ Східнополіський говір. 11. Режим доступу: http://litopys.org.ua/ukrmova/um169.htm Слобожанський говір. 12. Режим доступу: http://litopys.org.ua/ukrmova/um169.htm Король О.С. Степовий говір південно-східного наріччя української мови. 13. Режим доступу: https://core.ac.uk/download/pdf/42975879. Т.Щербина. Походження говірок середньонадніпрянського-степового порубіжжя у світлі ареалогії. 14. Режим доступу: http://jvestnik-b.donnu.edu.ua/article/view/2568. Мартинова Г.І. Інтерпретація етнофразем у діалектному тексті.
Наукова практика	
Нормативно-правові джерела	1. Закон України «Про Вищу освіту». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 2. Положення про виявлення та запобігання плагіату в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича. URL: https://drive.google.com/file/d/16eJk4gKG5oJII2ot4UeSq2_BSgadrPl/view 3. Правила академічної доброчесності у чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича. URL: https://drive.google.com/file/d/1EzBsehqERCEzxJwWe-rz6_eTUFUBGv4o/view 4. Стандарт вищої освіти України за спеціальністю «Філологія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (затверджений і введений в дію наказом Міністерства освіти і науки № 869 від 20 червня 2019 року). URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/zatverdzeni%20standarty/2019/06/25/035filologiya-bakalavr.pdf
Основна	1. Богдан С. К. Наукова робота в МАН: десять порад юному мовознавцю. Луцьк: Вежа-Друк, 2014. 276 с. 2. Жуковська В. В. Методичні рекомендації до написання, оформлення і захисту дипломних робіт з лінгвістичних дисциплін (для студентів Навчально-наукового інституту іноземної філології освітньо-кваліфікаційних рівнів „бакалавр”, „спеціаліст” та „магістр”). Житомир, 2011. 87 с. 3. Колоїз Ж., Остроушко О. Студентська наукова робота з української мови: навч. посібн. для студ. ф-ту укр. філол. Кривий Ріг: ФОП Маринченко С. В., 2016. 162 с. 4. Наєнко М. К. Історія українського літературознавства і критики: Навч. посіб. К. : ВЦ "Академія", 2010. 520 с. 5. Скорук І. А. Курсова та дипломна робота з ономастики. Луцьк: Вежа-Друк, 2014. 296 с.

	6. Ткаченко А. О. Філологічний аналіз та інтерпретація у вимірах поетики/стилю (На матеріалі одного вірша). – К., 2008. – 20 с. 7. Мартинюк А. П. Основи наукових досліджень у лінгвістиці: навч.-метод. посібник. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2007. 40 с. URL: http://dspace.univer.kharkov.ua/bitstream/
Додаткова	1. Лексикологія та лексикографія української мови: науково-допоміжний бібліографічний показник / Наукова бібліотека Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «Криворізький національний університет»; упоряд. О. А. Дікунова; за ред. Г. М. Віняр. Кривий Ріг, 2013. 71 с. URL: http://refos.in.ua/ukrayinsekoyi-movi-naukovodopomijnijbibliografichnij-pokajch.html?page=2/ 2. Найкраща в світі – рідна мова: рекомендаційний бібліографічний показник. Краматорськ: ДДМА, 2015. 20 с. 3. Скаб М. В. Мова і релігія. Бібліографічний показник. Чернівці: Родовід, 2016. 344 с. 4. Скаб М. С. Мовні засоби і способи найменування та позначення адресата мовлення: навчально-методичний посібник. Чернівці, 2020. 206 с. 5. Українська ономастика: бібліографічний показник / Інститут української мови НАН України. Київ. 2013. 364 с. URL:http://www1.nas.gov.ua/institutes/ium/Structure/Departments/Department6/Documents/biblioteka-ukrajinskoji-onomastyky.pdf).
Інтернет ресурси	1. Лінгвістичний портал MOVA.info URL: http://www.mova.info 2. Український лінгвістичний портал URL: http://www.ulif.org.ua/ulif/ 3. Портал української мови та культури URL:http://slovnyk.net/
Виробнича педагогічна практика	
Нормативно-правові документи	1. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. <i>Постанова КМУ № 898 від 30.09.2020 року.</i> https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/76886/ 2. Закон «Про повну загальну середню освіту» режим доступу https://yuricom.com/legal_news/16-sichnia-2020-roku-pryjniato-zakon-pro-povnu-zahalnuseredniu-osvitu/ 3. Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти в Чернівецькому національному університеті http://www.music.chnu.edu.ua/res//music/55pedpractice/polozhennya_provedennya_praktyky_31082020.pdf 4. Постанова КМ України від 25.08.2004 № 1095 «Деякі питання запровадження зовнішнього незалежного оцінювання та моніторингу якості освіти» режим доступу https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1095-2004-%D0%BF#Text 5. Постанова КМ України від 14.12.2016 № 1033 «Про внесення змін до Порядку проведення зовнішнього незалежного оцінювання та моніторингу якості освіти» режим доступу https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1033-2016-%D0%BF#n2 6. Концептуальні засади реформування середньої школи. Нова українська школа режим доступу https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkolacompressed.pdf 7. Професійний стандарт вчителя за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти». URL: https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2020/12/Nakaz_2736.pdf

Основна	1. Бабійчук Т. Сучасна українська література: імена, теми, інтерпретація. <i>Українська мова і література в школах України</i>. 2018. № 12. С. 21-28. 2. Береш О. І., Гнаткович Т. Д., Ківежій О. В. Шкурда М. І. Українська мова. 5–9 класи. Програми факультативних курсів для загальноосвітніх навчальних закладів. Ужгород : Гражда, 2015. – 68 с. 3. Бузинська В. Є., Горбачевська І. І. Педагогічна практика : навч.-метод. посібник. Чернівці : Чернівецький нац. університет, 2013. 160 с. 4. Наскрізна педагогічна практика : навчально-методичний посібник: вид. 3-тє доп. і перероб. / за наук. ред. А. А. Сбруєвої. Суми : СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2019. 336 с. 5. Остапенко Н., Симоненко Т., Руденко В. Технологія сучасного уроку рідної мови: навч. посіб. К. : ВЦ «Академія», 2016. 248 с. 6. Семеног О. Українська лінгводидактика: навч. посіб. Суми: Видавництво СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2018. 224 с. 7. Уліщенко В. В. Теорія і практика інтерсуб'єктного навчання української літератури в школі : [монографія]. К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. 398 с.
Додаткова	1. Вітченко А., Вітченко А. Компетентнісний підхід у сучасній вищій освіті: освітня інновація чи реформаторський симулякр доби постмодерну? <i>Вища школа</i>. 2019. № 4. С. 52-66. 2. Голуб Н. Б. Метод проєктів на уроці української мови в школі. <i>Українська мова і література в школі</i>. 2014. № 8. С. 15–19. 3. Гриценюк І. Проєктна діяльність як засіб розвитку підприємницької компетентності майбутніх кваліфікованих кадрів. <i>Вища школа</i>. 2019. № 3. С. 45-53. 4. Овдійчук Л. Естетичні засади вивчення біографії письменника на уроках української літератури в школі. <i>Теорія і методика навчання української літератури: актуальні проблеми</i>. Збірник наукових праць / Наук. ред. і упоряд. Логвіненко Н. К. : Педагогічна думка, 2015. С. 247-259. 5. Омельчук С. А. Навчання морфології української мови на засадах дослідницького підходу: теорія і практика: [монографія]. К. : Генеза, 2014. 368 с. 6. Ханчук І., Янкович О. «Перезавантаження» уроку літератури: методика «DAILY 5» (Щоденні 5») для формування ключових компетентностей в учнів середньої школи. <i>Українська мова і література в школах України</i>. 2018. № 11. С. 9-13. 7. Шуляр В. Сучасний урок української літератури : монографія . Миколаїв : Іліон, 2014. 553 с.
Модельні програми	Модельна навчальна програма «Українська мова. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (у редакції 2023 року) (автори Голуб Н. Б., Горошкіна О. М.) https://drive.google.com/file/d/1xIIY5Ja2rMBHHxFC9bMSOtfG4VVSZuMuw/view Модельна навчальна програма «Українська мова. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Заболотний О. В., Заболотний В. В., Лавринчук В. П., Плівачук К. В., Попова Т. Д.) https://drive.google.com/file/d/1DzL9Eu9UXz73oINyRRFl2sMT0qvcCLcd/view Модельна навчальна програма «Українська мова. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Заболотний О. В., Заболотний В. В., Лавринчук В. П., Плівачук К. В., Попова Т. Д.) https://drive.google.com/file/d/1FbS5-6Y_usoc88oc0Ez_ruRFf1eDkAAF/view

	Модельна навчальна програма «Українська мова. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Голуб Н. Б., Горошкіна О. М.) https://drive.google.com/file/d/1FwHFSvq2UqjQVR5HPdzc-dXBELA1UIo6/view
Інтернет ресурси	1. http://getalosveta.blogspot.com/p/blog-page_40.html 2. http://ukrmogim.blogspot.com/p/blog-page_9409.html 3. http://filologinya2010.blogspot.com/p/blog-page_55.html 4. http://www.parta.com.ua/ukr/books/ukr_mova/ 5. https://academia.in.ua/?q=content/шкільні-підручники-з-української-мови 6. https://naurok.com.ua/kalendarno-tematichne-planuvannya-z-ukra-nsko-movi-dlya-uchniv-z-oop-9-klas-445104.html 7. www. mon. gov. ua 8. www.imzo.gov.ua 9. Українська бібліотека «Джерело»: http://ukrlib.com 10. Українська література: електронна бібліотека: http://www.ukrlit.com.ua 11. Енциклопедія української літератури: http://www/proza.cjm.ua 12. EXLIBRIS – українська електронна бібліотека: http://ukrlib.com